

PLAN STRATEŠKE ORJENTACIJE

DECEMBAR 2025. - DECEMBAR 2026.

1. Uvodna reč

Udruženje Eko Tur Pešter osnovano je sa ciljem promocije i očuvanja Pešterske visoravni – kako kroz zaštitu životne sredine, tako i kroz negovanje kulturnih i turističkih vrednosti ovog jedinstvenog područja.

Ulazak u proces strateške orijentacije za period decembar 2025. – decembar 2026. godine predstavlja važan korak u daljem razvoju udruženja. Ovim dokumentom definišemo pravce delovanja, prioritete i vrednosti na kojima želimo da gradimo buduće programe i partnerstva.

Organizacija se trenutno nalazi u fazi konsolidacije i izgradnje stabilnih unutrašnjih struktura, sa fokusom na jačanje kapaciteta, unapređenje upravljanja, razvoj projekata i širenje saradnje sa institucijama, školama i organizacijama civilnog društva.

U narednom periodu Eko Tur Pešter će posebnu pažnju posvetiti unapređenju ekološke svesti, razvoju edukativnih i turističkih programa, promociji lokalnih vrednosti i izgradnji održivih modela finansiranja. Ovim planom postavljaju se temelji za sistematičan, odgovoran i dugoročan razvoj organizacije, u skladu sa njenom misijom i vizijom.

2. Istorijat i dosadašnji uspesi

Udruženje Eko Tur Pešter osnovano je 2024. godine, simbolično kod izletišta Trojan, jednog od najpoznatijih turističkih mesta na Pešterskoj visoravni. Osnivanje na ovom mestu nosi simboliku naše misije – da očuvamo prirodne vrednosti Peštera i istovremeno ga promovišemo kao prostor bogate kulture, tradicije i turizma.

Tim Udruženja Eko Tur Pešter čini jedanaest članova različitih stručnih profila, među kojima su teolog, ekolozi, master učitelji, biolog, novinarka i studenti različitih oblasti. Udruženjem rukovodi Demir Šmaković, teolog i zakonski zastupnik koji ujedno obavlja ulogu koordinatora projekata i odgovoran je za komunikaciju i saradnju sa partnerima i donatorima. Upravni odbor, u kojem je i Enes Hadžibulić, donosi ključne odluke na formalnim sastancima kroz demokratski proces glasanja, dok se raniji predlozi i inicijative razmatraju u okviru šire komunikacije sa svim članovima. Enes Hadžibulić je zadužen za saradnju sa osnovnim školama i lokalnom samoupravom, dok Samra Škrijelj vodi aktivnosti na društvenim mrežama i digitalnoj komunikaciji. Aldin Dreković, kao direktor Turističke organizacije Tutin, pruža stručno-ekološku i savetodavnu podršku radu udruženja. Ostali članovi tima uključuju se u projekte prema svojim kompetencijama i potrebama planiranih aktivnosti, što omogućava fleksibilan, funkcionalan i timski pristup realizaciji svih programa.

Od samog početka delovanja, Eko Tur Pešter je usmerio svoj rad na podizanje svesti o značaju očuvanja životne sredine i promociju prirodnih i turističkih potencijala visoravni. Tokom prve godine postojanja realizovani su projekti i akcije koje su naišle na veliko interesovanje javnosti i dale vidljive rezultate na terenu.

Među najznačajnijim aktivnostima Eko Tur Peštera izdvajaju se projekti „Pešter govori – čuvaj prirodu“, kroz koji su snimljene video reportaže o najpoznatijim turističkim mestima Peštera radi njihove promocije i očuvanja, i „Očistimo Pešter – zajedno za održivu budućnost“, u okviru koga je realizovano više volonterskih akcija čišćenja uz učešće mladih i lokalnih meštana. Organizacija je takođe uspostavila saradnju sa dve osnovne škole kroz edukativno-ekološke aktivnosti i potpisala memorandum o saradnji sa Javnim komunalnim preduzećem, čime je postavljen temelj za zajedničke akcije u oblasti zaštite životne sredine.

Kroz ove aktivnosti Eko Tur Pešter je pokazao da i mlada organizacija može ostvariti konkretne i vidljive rezultate ako radi planski i u saradnji sa lokalnim akterima. Udruženje je u kratkom vremenu postalo prepoznatljiv pokretač ekoloških i turističkih inicijativa na Pešteru, okupljajući volontere, nastavnike, institucije i građane oko zajedničkog cilja – očuvanja i promocije prirodnog i kulturnog bogatstva našeg kraja.

Ostvareni rezultati i iskustva iz prvih projekata čine čvrst temelj za dalji rast organizacije, jačanje kapaciteta i planiranje novih programa u oblasti ekologije, turizma i obrazovanja. Strateška orijentacija za naredni period oslanja se upravo na te uspehe i na sve snažniju mrežu partnera i podrške u zajednici.

3. Kontekst i analiza lokalnih resursa

Eko Tur Pešter deluje na području Pešterske visoravni, specifičnog i jedinstvenog prostora opštine Tutin, poznatog po izuzetnim prirodnim vrednostima, bogatoj tradiciji i kulturnom nasleđu. Visoravan se ističe tresetnim i vlažnim staništima, prostranim pašnjacima i čistim vazduhom, ali istovremeno i brojnim izazovima vezanim za zaštitu životne sredine i održivi razvoj.

Ekologija i zaštita prirode

Glavni problem u oblasti ekologije jeste neadekvatno upravljanje otpadom i nizak nivo ekološke svesti kod stanovništva, posebno u ruralnim delovima Peštera. Komunalno preduzeće u Tutinu zaduženo je za prikupljanje otpada, ali sistem nije u potpunosti razvijen u udaljenim naseljima, što dovodi do pojave divljih deponija i nesavesnog odlaganja otpada.

Eko Tur Pešter prepoznaje da rešenje ovih problema nije samo u fizičkom čišćenju, već u edukaciji građana i stalnom informisanju o važnosti pravilnog upravljanja otpadom. Upravo zato se organizacija fokusira na javne kampanje, edukativne sadržaje i promociju odgovornog ponašanja prema prirodi kroz različite medijske i informativne kanale.

Turizam i promocija Pešterske visoravni

Pešterska visoravan poseduje ogroman potencijal za razvoj eko i ruralnog turizma, ali taj potencijal i dalje nije dovoljno iskorišćen. Nedostaju turistička signalizacija, uređene staze, informativne table i adekvatna promocija destinacija. Turistička organizacija opštine Tutin i pojedina lokalna udruženja povremeno rade na promociji Peštera, ali bez dugoročnog plana i koordinacije.

Eko Tur Pešter svojim projektima doprinosi boljoj vidljivosti Peštera u javnosti. Projekat „Pešter govori – čuvaj prirodu“ kroz seriju video reportaža predstavio je najpoznatija prirodna i turistička mesta na visoravni, sa ciljem da se podigne svest o njihovom značaju i potrebi očuvanja.

Na taj način, organizacija doprinosi stvaranju pozitivne slike o Pešteru i razvoju njegovog turističkog identiteta zasnovanog na ekologiji i tradiciji.

Obrazovanje, mladi i zajednica

Mladi čine značajan deo populacije Peštera, ali njihova uključenost u društvene i ekološke procese još uvek je ograničena. U formalnom obrazovanju ekologija se obrađuje opšte, bez dovoljno povezanosti sa lokalnim kontekstom i primerima iz okruženja.

Eko Tur Pešter upravo tu vidi prostor za delovanje – kroz saradnju sa osnovnim školama, radionice, prezentacije i kampanje koje približavaju deci i mladima važnost očuvanja prirode i odgovornog ponašanja u svakodnevnom životu. Ovakve aktivnosti istovremeno razvijaju svest, empatiju i osećaj zajedništva kod najmlađih.

Zaključak i mogućnosti za unapređenje

Pešter poseduje izuzetne prirodne i kulturne resurse, ali razvoj u oblastima ekologije i turizma koče nedovoljna informisanost, manjak edukativnih programa i slaba promocija lokalnih potencijala.

Eko Tur Pešter vidi svoju ulogu u edukaciji, komunikaciji i povezivanju lokalnih aktera, kako bi zajednica sama postala svesnija i aktivnija u zaštiti prostora u kojem živi. Kroz medijske kampanje, promotivne sadržaje, radionice u školama i saradnju sa institucijama, udruženje želi da doprinese promeni svesti i navika građana.

Fokusom na javnu edukaciju i informisanje, Eko Tur Pešter dugoročno doprinosi stvaranju društva koje razume značaj očuvanja prirode i koristi svoje resurse na održiv način – što je osnovni preduslov za razvoj turizma, lokalne ekonomije i kvaliteta života na Peštorskoj visoravni.

4. Vrednosti

Rad udruženja EkoTur Pešter zasniva se na vrednostima koje odražavaju našu posvećenost zajednici, prirodi i odgovornom delovanju. Ove vrednosti predstavljaju osnovu svih naših aktivnosti i smernice u planiranju, sprovođenju i razvoju programa.

1. Očuvanje prirode i odgovornost prema životnoj sredini

Verujemo da je priroda temelj života i da je njeno očuvanje zajednička obaveza svih nas. Svaka aktivnost udruženja usmerena je ka jačanju svesti o važnosti zaštite prirodnih resursa Peštera i odgovornom odnosu prema okruženju.

2. Održivost i dugoročno planiranje

Naš rad se temelji na ideji da razvoj može biti uspešan samo ako je usklađen sa principima održivosti. Težimo aktivnostima koje imaju trajni uticaj i doprinose kvalitetu života sadašnjih i budućih generacija.

3. Edukacija i podizanje svesti

Znanje je najvažniji alat u zaštiti prirode. Zato kroz edukativne programe, radionice i kampanje težimo da razvijemo ekološku svest, posebno kod dece i mladih, i da ih inspirišemo na lično i zajedničko delovanje.

4. Saradnja i partnerstvo

Verujemo da se najveći rezultati postižu zajedničkim radom. Otvoreni smo za saradnju sa institucijama, školama, javnim preduzećima i drugim organizacijama, jer samo udruženi možemo ostvariti stvarne promene u zajednici.

5. Transparentnost i poverenje

Naš rad je javan, otvoren i zasnovan na poverenju. Svi procesi i odluke u okviru udruženja donose se na transparentan način, uz uvažavanje mišljenja članova, saradnika i lokalne zajednice.

6. Promocija lokalnog identiteta i kulturne baštine

Pešter vidimo ne samo kao prirodni prostor, već i kao dom bogate tradicije, kulture i vrednosti koje treba sačuvati i predstaviti. Promocijom lokalnog identiteta doprinosimo jačanju zajedništva i pozitivnog imidža našeg kraja.

5. Misija i vizija

Misija: Udruženje građana Eko Tur Pešter doprinosi promociji zaštiti i očuvanju jedinstvenih prirodnih i kulturnih vrednosti Pešterske visoravni. Svoj doprinos realizuje kroz aktivnosti usmerene na obrazovanje, javne kampanje i podsticaj održivog turizma u saradnji sa građanima, lokalnom samoupravom i ključnim akterima u zajednici.

Vizija: Pešterska visoravan je predeo koji je prepoznatljiv i razvijen u skladu sa očuvanom životnom sredinom u kojoj građani, lokalna samouprava i drugi akteri u zajednici aktivno učestvuju u zaštiti prirodnih i kulturnih vrednosti i zajednički grade održivu budućnost.

6. Ciljna grupa i zainteresovane strane (zs)

Ciljnu grupu Eko Tur Peštera čine građani Pešterske visoravni, posebno mladi, učenici i nastavnici, koji kroz edukaciju i javne kampanje razvijaju svest o značaju očuvanja prirode i kulturnih vrednosti svog kraja. Direktni korisnici su učenici, nastavnici, mladi i lokalni vodiči, dok su indirektni korisnici lokalna zajednica i institucije koje imaju koristi od većeg nivoa ekološke svesti i promocije Peštera kao održive turističke destinacije.

Važne zainteresovane strane za rad udruženja su:

- **Opština Tutin** – podrška projektima i lokalnim inicijativama;
- **JKP „Gradac“** – partner u temama zaštite životne sredine;
- **Osnovne škole** – saradnja u edukativnim programima;
- **Turistička organizacija Tutin** – partner u promociji Peštera;

- **Organizacije koje pružaju podršku razvoju civilnog društva** – mentorska, tehnička i finansijska podrška;
- **Mediji i građani** – partneri u informisanju i javnim kampanjama.

Najznačajnije zainteresovane strane sa visokim uticajem i interesom su Opština Tutin, škole i organizacije koje pružaju podršku civilnom društvu. Važne strane sa srednjim uticajem i visokim interesom su JKP „Gradac“, Turistička organizacija Tutin i lokalni mediji, koji doprinose vidljivosti, informisanju i održivosti aktivnosti.

7. Ciljevi i aktivnosti

Cilj 1: Povećanje ekološke svesti mladih i građana Pešterske visoravni kroz obrazovanje i javne kampanje.

Aktivnosti:

a) Organizovanje edukativnih radionica i predavanja u školama.

Ove aktivnosti planirane su tokom cele 2026. godine i podrazumevaju realizaciju radionica o zaštiti životne sredine u osnovnim školama na Pešterskoj visoravni. Članovi udruženja, uz podršku nastavnika, sprovodiće interaktivne časove prilagođene različitim uzrastima. Za realizaciju su odgovorni predsednik udruženja i tim Eko Tur Peštera.

b) Sprovođenje javne kampanje o očuvanju prirode putem društvenih mreža i lokalnih medija.

Javna kampanja biće realizovana kontinuirano tokom 2026. godine, kroz objave, video materijale, informativne vizuale i kratke poruke o zaštiti prirode. Aktivnosti uključuju saradnju sa lokalnim medijima, kao i redovno objavljivanje sadržaja na društvenim mrežama udruženja. Za sprovođenje kampanje odgovoran je medijski tim uz koordinaciju predsednika udruženja.

c) Uključivanje mladih u kreiranje i širenje ekoloških poruka.

Planirano je da se tokom 2026. godine mladi aktivno uključe u osmišljavanje poruka, izradu kreativnih materijala i učestvovanje u kampanjama. Udruženje će organizovati radionice na kojima će mladi učiti o komunikaciji i ekologiji, a potom sami kreirati sadržaje. Aktivnosti vode predsednik udruženja i članovi udruženja.

Vremenski okvir: Tokom cele 2026. godine.

Odgovorni: Predsednik udruženja i članovi Eko Tur Peštera.

Cilj 2: Jačanje promocije Peštera kao prepoznatljive eko-turističke destinacije.

Aktivnosti:

- a) Izrada i postavljanje informativnih tabli i QR kodova na značajnim lokacijama.

Ova aktivnost planirana je od prvog do četvrtog kvartala 2026. godine i obuhvata dizajn i postavljanje tabli sa informacijama o lokalitetima, zajedno sa QR kodovima koji vode do dodatnih sadržaja. Tim udruženja će u saradnji sa stručnjacima pripremiti vizuale i sadržaj, a potom organizovati postavljanje na terenu. Aktivnost sprovodi predsednik udruženja uz podršku članova.

- b) Produkcija kratkih video reportaža o prirodnim i kulturnim znamenitostima Peštera.

Tokom svih kvartala 2026. godine biće snimljene video reportaže koje promovišu jedinstvene prirodne i kulturne vrednosti Peštera. Snimanje, montaža i obrada materijala obavljaće tim udruženja uz pomoć stručnih saradnika i lokalne zajednice. Za realizaciju su odgovorni predsednik udruženja i članovi uključeni u medijsku produkciju.

- c) Promocija sadržaja u saradnji sa lokalnim medijima i turističkom organizacijom.

Promotivni materijali biće predstavljeni javnosti kroz redovno emitovanje i objavljivanje tokom cele 2026. godine. Aktivnosti podrazumevaju zajedničke kampanje, gostovanja i medijske priloge u saradnji sa Turističkom organizacijom Tutin. Ove aktivnosti koordinira predsednik udruženja uz podršku članova i partnera.

Vremenski okvir: I–IV kvartal 2026.

Odgovorni: Predsednik udruženja i članovi Eko Tur Peštera.

Cilj 3: Jačanje kapaciteta i interne organizacije rada udruženja

Aktivnosti:

- a) Edukacija članova o pisanju i sprovođenju projekata.

Tokom 2026. godine biće organizovane interne obuke kako bi članovi usvojili znanja o pisanju projektnih predloga, upravljanju aktivnostima i praćenju realizacije. Edukacije će voditi iskusni članovi i eksterni predavači. Za organizaciju su odgovorni predsednik udruženja i Upravni odbor.

- b) Uređivanje načina rada i vođenja evidencije aktivnosti.

Planirano je da u prva dva kvartala 2026. godine udruženje razvije jasne interne procedure, formate izveštavanja i sistem evidencije sprovedenih aktivnosti. Ovo će doprineti boljoj organizaciji i transparentnosti rada. Aktivnost sprovodi predsednik udruženja uz administrativni tim.

- c) Aktivnija komunikacija sa javnošću preko društvenih mreža i sajta.

Tokom cele 2026. godine unapređivaće se objave, vizuali i informativni sadržaji na društvenim mrežama i web stranici kako bi javnost redovno bila informisana o radu udruženja. Komunikaciju će voditi članovi tima zaduženi za digitalne medije uz koordinaciju predsednika. Aktivnost obuhvata i povećanje interakcije sa građanima i partnerima.

8. Struktura

Opis uloga i odgovornosti

Skupština udruženja

Najviši organ odlučivanja koji čine svi osnivači udruženja. Donosi strategiju, usvaja planove i izveštaje o radu, odlučuje o projektima i bira članove Upravnog odbora i zastupnika udruženja.

Upravni odbor

Operativno telo koje sprovodi odluke Skupštine i prati realizaciju aktivnosti. Koordinira rad članova, odobrava projekte i nadgleda sprovođenje finansijskog i programskog plana.

Zastupnik udruženja (predsednik)

Predstavlja i zastupa udruženje pred institucijama i donatorima, rukovodi sprovođenjem projekata i aktivnostima udruženja, potpisuje ugovore i finansijske dokumente. Zastupnik je odgovoran Upravnom odboru i Skupštini udruženja.

Koordinator projekata

Zadužen za pripremu, planiranje i sprovođenje projektnih aktivnosti. Prati rokove, izrađuje izveštaje i komunicira s partnerima i donatorima.

Osoba za saradnju sa školama

Koordinira zajedničke aktivnosti sa osnovnim školama, planira radionice i edukativne programe i učestvuje u sprovođenju kampanja koje uključuju učenike i nastavnike.

Osoba zadužena za društvene mreže

Priprema i objavljuje sadržaj na društvenim mrežama, vodi komunikaciju s javnošću i doprinosi promociji aktivnosti i projekata udruženja.

Hijerarhija polaganja računa

Članovi tima (koordinator, osobe zadužene za škole i komunikaciju) redovno izveštavaju zastupnika udruženja, koji dalje podnosi izveštaje Upravnom odboru i Skupštini.

Skupština ima nadzornu i kontrolnu ulogu, razmatra izveštaje i donosi odluke o radu i razvoju udruženja.

9. Plan prikupljanja sredstava

Udruženje Eko Tur Pešter trenutno obezbeđuje sredstva uglavnom kroz projektne konkurse i programe podrške organizacijama civilnog društva na lokalnom i nacionalnom nivou. Finansiranje se zasniva isključivo na konkursima različitih državnih institucija i organizacija koje podržavaju rad civilnog sektora, dok su sopstveni prihodi i lokalna partnerstva još u razvoju. Potrebno je povećati finansijsku stabilnost, raznovrsnost izvora i broj realizovanih projekata.

Trenutni donatori

- Opština Tutin
 - Kabinet ministra bez portfelja zaduženog za pomirenje, regionalnu saradnju i društvenu stabilnost
 - Kabinet ministarke bez portfelja zadužene za oblast rodne ravnopravnosti, sprečavanja nasilja nad ženama i ekonomskog i političkog osnaživanja žena
 - Beogradska otvorena škola (BOŠ) – Program za neodložnu podršku OCD
 - Užički centar za prava deteta – Program razvoja organizacija civilnog društva
-

Potencijalni donatori

- Ministarstvo turizma i omladine Republike Srbije
 - Ministarstvo zaštite životne sredine Republike Srbije
 - Trag fondacija
 - Mladi Istraživači Srbije
 - UNDP i druge međunarodne organizacije
-

Eko Tur Pešter će u narednih godinu dana raditi na povećanju ukupnih sredstava, širenju mreže donatora i jačanju kapaciteta članova za uspešno planiranje i sprovođenje projekata, sa ciljem dugoročne održivosti organizacije.